

¹Az emberi értelem tervezget, de az ÚR adja meg, hogy mit mondjon a nyelv. ²Minden útját helyesnek tartja az ember, de az ÚR megvizsgálja a lelkeket. ³Bízd az ÚRra dolgaidat, akkor teljesülnek szándékaid. ⁴Mindent rendeltetésének megfelelően készített az ÚR, még a bűnöst is: a veszedelem napjára. ⁵Utál az ÚR minden fölfuvalkodott szívűt, kezet rá, hogy nem marad büntetlen! ⁶Szeretettel és hűséggel jóvá lehet tenni a bűnt; az ÚRnak félelme távol tart a rossztól. ⁷Akinek életútját kedveli az ÚR, azt még ellenségeivel is összebékíti. ⁸Jobb az igaz úton szerzett kevés, mint a törvénytelenül szerzett nagy jövedelem. ⁹Az embernek az értelme terveli ki útját, de az ÚR irányítja járását.

Kedves Testvéreim!

Mai alapigénk az Ószövetség egy olyan könyvében található, amelyről talán kevesen tudják, hogy innen származik rengeteg szállóigévé vált mondásunk: például: „a járt utat a járatlanért el ne hagyj”, vagy a „jóból is megárt a sok”, de az, „aki másnak vermet ás, maga esik bele” közmondást is itt találjuk. Ezeket a bölcsességeket egy apa bízta rá a fiára, mivel azt szeretné, hogy az élet minden területén boldoguljon, és megállja a helyét. A könyv elején azt olvashatjuk Salamon beszédei ezek, de maga a szerző ad útmutatást abban, hogy itt többről van szó, hiszen a bölcsesség nem önmagunktól való, hanem Istentől. Isten atyaként szól fiaihoz ebben a könyvben.

A könyv nyelvezete mai korunkban is megállja a helyét, mondanivalóját azonban már nem biztos, hogy ugyanígy elfogadná a társadalom.

Miért mondom ezt? Nézzük meg a mára kiírt szakasz példáján: Az első vers így hangzik: ¹Az emberi értelem tervezget, de az ÚR adja meg, hogy mit mondjon a nyelv.

Talán mindenkinek beugrott a közmondás: ember tervez, Isten végez. Rendszeresen használjuk, használják ezt azok is, akiktől távol áll a templomba járás, a Biblia olvasása. Csakhogy rendszerint mikor is mondjuk el ezt a mondatot? Akkor, amikor nem úgy sikerülnek a dolgok, ahogy mi elterveztük, és általában az események negatív irányára gondolunk. Én elterveztem, kigondoltam valamit, de Isten nem engedte meg. Ember tervez, Isten végez.

Pedig, ha figyelmesebben olvassuk akár csak ezt a mondatot, ráadásul megnézzük a szövegösszefüggést is, akkor kiderül, hogy amikor az apa tanítja a fiát, akkor nem arról beszél neki, hogy bizony van olyan, hogy nem sikerülnek a dolgok. Egészen mást mond. Nézzük meg most egy kicsit részletesebben.

¹Az emberi értelem tervezget, de az ÚR adja meg, hogy mit mondjon a nyelv

Először is: az emberi értelem tervezget.

Szeptember van, a tanév, és sokak számára a munkaév kezdete is. Két hete a presbiteri ülésen én is előadtam a munkatervet, elmondtam, hogy mire lehet számítani az előttünk lévő időszakban, milyen rendszeres alkalmak lesznek, milyen időbeosztással terveztem a heti munkarendet stb. Csak egy valamit felejtettem el én is, amit viszont első lelkészem minden tervnél hozzátett, és most már tudom, hogy Jakab levelére hivatkozott: ha az Úr akarja és élünk. Ha az Úr akarja és élünk és ezt vagy azt tesszük.

Mert ahogy alapigénk mondja mi csak tervezgetünk. Nem tervezünk, ezt csak mi gondoljuk – tervezgetünk. És ez kicsoda különbség. Mint a tanul és a tanulat között. Úgy teszünk mintha. Nem tudunk tervezni, mert nem ismerjük a jövőt.

Nagyon szeretem Túrmezei Erzsébetnek az erről szóló versét:

Nem tudjuk, mi jön, titok a holnap.

Némák a titkok, nem válaszolnak.

Rejtett ködükbe szemünk nem láthat...

De elültetjük kis almafánkat.

Bízva, hogy kihajt, gyümölcsöt terem.

Titok a jövő, sürget a jelen.

Akár mennyire is szeretnénk, nem látunk a jövőbe. Nem tudjuk azt sem, hogy mi fog történni ma délután. Vajon meglesz-e az iktatás? Nem történik-e valami, ami miatt hiábavaló volt a sok munka, a takarítás, a bevásárlás. Nem tudjuk milyen lesz az időjárás, nem tudjuk milyen lesz az idei bor, titok a jövő, titok a holnap is.

Már a második hetet kezdtük meg az iskolákban, és az egyikben még így nyilatkozott az igazgatóhelyettes, amikor a folyamatosan változó órarend utolsó verziójáról kérdeztem: most már ez lesz? Reméljük.

Az embernek ez marad. Mi csupán tervezgetünk. De az Úr adja meg, hogy mit mondjon a nyelv, csak Isten az, akinek terve van. De ebbe a tervbe nem láthatunk bele. De valóban nem láthatunk bele?

Az előbb idézett versrészlet második felében van egy mondat, ami nem biztos, hogy így önmagában érthető: Némák a titkok, nem válaszolnak.

Rejtett ködükbe szemünk nem láthat...

De elültetjük kis almafánkat.

Bízva, hogy kihajt, gyümölcsöt terem.

Milyen almafaültetésről van itt szó?

Állítólag egyszer Luthert megkérdezték mit tenne, ha tudná, hogy másnap elpusztul a világ. Luther azt válaszolta: akkor ültetnék egy almafát.

Miért ültetne Luther egy almafát a világ vége előtt egy nappal? A válasz egyszerű, mégis nagyon elgondolkasztató: mert bár számára a világ véget ér akkor, amikor meghal, de ez még nem jelenti a teljes véget, amelyre vonatkozó információkat Isten nem bocsátott ki. A világ 2012-ben világvége hangulatban van, de inkább csak jót mosolygunk azon, hogy a maja naptár véget ér, vagy, hogy arról beszélnek, hogy üstökösök száguldanak felénk. Mert azt gondoljuk, mi birtokába vagyunk a jövő tudásának. Kit érdekel, hogy mi lesz 10 év múlva, holnap el tudjak menni dolgozni és kész. Nekem ez a feladatom, nem az, hogy a jövőn rágódjak. De pillanat, a holnap is a jövő. El tudsz menni dolgozni? Lesz még következő pillanat.

Luther almafája figyelmeztet: most van itt a gyümölcsstermés ideje, legalább a kezdeteket tedd meg, legalább az első lépéseket. Mert tényleg nem tudhatod, mit hoz a holnap.

Nézzük tovább mai igényeket, mert az első olvasásra különálló bölcsességeknek tűnő mondatok azért összefüggnek.

²*Minden útját helyesnek tartja az ember, de az ÚR megvizsgálja a lelkeket.*

Döbbenetes mondat, döbbenetesen igaz. Mi azt gondoljuk, amit kigondolunk az jó, hiszen jót akarunk, jót akarunk magunknak, családnak, környezetünknek. Kiválasztunk egy irányt, merre menjünk és elindulunk. A héten elindultam valahová autóval, és előre elterveztem az utat, még a térképet is megnéztem: aztán rögtön itt az első sarkon felborultak a tervek, mert nem tudtam átmenni az aluljárón, lezárták. Pedig arra kikerülhettem volna a felüljáró dugóját, és időben odaértem volna. De későn indultam, elkéstem. Egy egyszerű útvonaltervezés. És még mennyi mindennel vagyunk így. Az egész életünk egy nagy tervezgetés, amiben helyesnek gondoljuk az előre kigondolt dolgokat, van A és B verziónk, sőt sokszor C is, aztán amikor egyik sem jön össze, akkor felkiáltunk: de miért Istenem, hiszen annyira egyértelműnek tűnt, hogy te is ezt akarod. Miért nem állítottál meg korábban, ha nem ezt az utat jelölted ki?

³*Bízd az ÚRra dolgaidat, akkor teljesülnek szándékaid.*

Megtanultam rábízni magam, és előfordul, hogy néha-néha sikerül is.

Nyilván a mai nap az iktatás jár a fejemben, ezzel kapcsolatban gondolkodtam. Most hadd osszam meg, amit már néhányan tudnak is.

Óbudán az ott töltött 9 év alatt, írtam egy listát, hogy milyen dolgokat fogok majd ott elvégezni. Milyen terveim, ötleteim vannak a gyülekezet jövőjére nézve, és persze a saját jövőmmel kapcsolatban. Úgy terveztem, hogy amikor kolleganóm nyugdíjba megy, akkor majd átveszem a stafétát, és ezeket a terveket előveszem. Ez 1-2 év várakozást jelentett volna. Amikor innen megkerestek, akkor nagyon elgondolkodtam: kialakítottam egy tervet, és akkor most boruljon minden? Menjek Budafokra, amikor itt vannak a hittanosaim, az ifi amit én alakítottam ki, a családok, ahol kereszteltem eskettem, temettem, barátságok, belakott lakás. Aztán úgy döntöttem, hogy nem döntök. Az évek során már megtanultam, hogy jobb az Istenre bízni a dolgokat, volt néhány nagyon kemény leckém ebből. És most sikerült. Sikerült letennem a dolgokat, egyetlen egy kivétellel: azt mondtam, hogy azért legalább az a lista amit a gyülekezet jövőjével kapcsolatban összeszedtem, legalább részben fedje a budafoki terveket. Aztán eljöttek felügyelő úrék, és a listámat 99%-ban felsorolták. Én pedig feltettem a kezemet, és azt mondtam ilyen nincs. Emberileg ilyen valóban nincs.

Alapigénk azzal a mondattal zárul:

⁹*Az embernek az értelme terveli ki útját, de az ÚR irányítja járását.*

Így éreztem az idekerülésem kapcsán.

Viszont, most még egy pillanatra visszatérnék az elejére: oda, hogy amíg az ember tervezget addig az Isten tervez. Mert amiről eddig beszéltem, az inkább azt mondja el, hogy Isten az emberi terveinket, tervezgetésünket néha hagyja futni, néha megálljt parancsol, máskor pedig teljesen újratervezti a dolgokat. De azt mondtam, hogy amíg mi tervezgetünk addig Isten terez. Mert Istennek minden emberrel van egy terve. Nem emberenként egy-egy terve, hanem minden emberre vonatkozóan egy darab terve.

Túrmezei Erzsébet versének második versszakja így hangzik: Nem tudjuk, mi jön, titok a holnap.

Némák a titkok, nem válaszolnak.

De a ma int, hogy híven szolgáljunk.

Mert tudjuk ki jön:

Krisztusra várunk.

Istennek a terve az életünkkel az, hogy ő magához vonjon bennünket. Azt szeretné, hogy vele lennénk, aki az élet maga, mert minden jó dolog, minden egyes jó pillanat az életünkben tőle van. Tőle van a levegő, a napsütés, tőle van a szerelem és tőle van a születés, tőle van víz a kenyér, és tőle van Krisztus.

Szeretek Jézussal lenni. Olyan jó rábízni magam, és rábízni azokat, akiket szeretek. Amikor ezt tettem akkor általában megsegített, vagy csak később derült ki, hogy bár én rossznak véltem akkor egy helyzetet, de Isten terveiben más volt. Ezzel még közelebb kerülhettem hozzá.

Isten terve Jézus Krisztus. A terv egy mondatban így hangzik: úgy szeretlek, hogy elküldöm egyszülött fiamat érted, hogy ha hiszel benne el ne vessz, hanem örök életed legyen.

Minden erre megy ki. Csak az ember olyan, aki fél ettől, mert nem látja: de Isten már itt a földi életben megmutatja, erről szól a már idézett mondat alapigénkből:

³*Bízd az ÚRra dolgaidat, akkor teljesülnek szándékaid.*